

Carl Bildt

Framtidens krigsföring - nya domäner och system.

Folk och Försvar 11 januari 2021

Det är ofta klokt att återvända till Clausewitz.

Krig är politikens fortsättning med inblandning av andra medel. Och: Det handlar om att bryta motståndarens vilja.

Så har det alltid varit - och så kommer att förbli.

Jag har talat och skrivit om den nya oredans tid. Om hur maktförhållanden förskjuts, nya instabiliteter öppnar och kampen om och med nya teknologier blir allt viktigare.

Om hur vi lämnar den industriella eran och går in i den digitala.

Och därmed förändras också förutsättningar för maktens ständiga konkurrens och kamp.

I den industriella eran gick det att se en tydlig skillnad mellan fred och krig.

Det blir svårare nu. Den digitala eran kännetecknas av ständigt pågående konflikt. Och en bredare skala av instrument för att uppnå politiska mål.

Så vilka är då de politiska mål som i ett visst läge kan leda till att en makt i vår del av världen beslutar att ta till också det öppna kriget på ett sätt som påverkar eller drar in även oss?

Den alldeles avgörande frågan lägger jag åt sidan - den ligger utanför det jag betts att tala om.

Men hur kan i en sådan konflikt motståndarens vilja brytas?

Mycket beror självklart på vilket politiskt mål en motståndare vill uppnå. Medlen för att bryta vår vilja är ju också beroende av målet som skall uppnås.

Ytterst kan det handla om att erövra vårt territorium och avskaffa vår demokratiska stat. Men det behöver inte alls vara nödvändigt. En konflikt kan ha många stadier. Det kan i en spänd situation handla om att övertyga oss om att inte göra vissa saker som kanske vi eller kanske andra makter vill att vi skall göra.

I den digitala eran öppnas dramatiskt nya möjligheter att fjärrförvirra våra samhällen och att fjärrförstöra våra ekonomier i syfte att bryta vår vilja.

Och vi har bara sett början av de möjligheterna ännu.

Cyber ses numera som den kanske avgörande arenan - vid sidan av land, sjö, luft och rymd - för konflikter före, under och kanske också efter det skede i en konflikt där också våldsanvändningen är viktig.

Bara ett exempel.

Den nya tidens trojanska hästar - trojaner kallar vi ju dem - kan nu placeras ut långt i förväg. Det sker alldeles säkert redan i dag - och system spanas ut för att göra det möjligt.

Förprogrammerade och fjärrutlösta sammanbrott av först kanske mer harmlösa - i förening med politiska signaler - och sedan tilltagande allt mer kritiska funktioner för en stat och ett samhälle är en ny realitet.

Då är försvar mot detta redan för sent. Trojanerna finns ju redan där.

En annan realitet.

Vi kan drabbas av insatser som primärt inte alls är riktade mot oss. Men hur vet vi då vad som verkligen gäller? Och våra system kan utnyttjas för operationer mot andra utan att vi är medvetna om det. Men hur vet de som drabbas då att vi inte har något ansvar?

Och det kan gå snabbt. Mycket mycket snabbt.

Om viljan att säga nej inte redan brutits kan en konflikt övergå i ett också väpnat skede.

Kanske sker det först mycket snabbt genom fjärrverkande system som slår på djupet. Vi ser en påtaglig satsning hos ledande makter på system som just kan slå mycket snabbt och mycket långt bort. Exklusiva i dag - men sannolikt mindre så i morgon.

Kanske sker detta i successivt stegrade vågor avbrutna av pauser för politiska signaler.

Och samtidigt trappas de fjärrförstörande och fjärrförvirrande digitala insatserna upp. Allt mer automatiserade system identifierar snabbt svagheter och slår till. Igen och igen. Artificiell intelligens spanar och styr. Vi får ett algoritmernas krig som avgör enstaka systems eller hela samhällenas förmåga att stå emot. Molnet kan blir det avgörande slagfältet. Millisekunder blir av kritisk betydelse.

I ett sådant läge betyder avstånd och gamla nationella gränser allt mindre. Konflikten kan snabbt bli global. Då handlar det om säkerheten hos satelliter och servrar, om uthålligheten hos nätverk och om möjligheten att säkert kunna kommunicera. Satelliter måste snabbt kunna ersättas. Servrarnas kraft måste snabbt kunna distribueras. Nätverken måste ha redundans i flera dimensioner. Och kan kommunikation säkras när kvantteknologier blir en ny realitet?

Men allt det nya innebär inte att allt det gamla försvinner.

Ett exempel:

Med denna utveckling ökar sannolikt också risken för användning av kärnvapen. En kärnvapenmakt som ser sina satelliter och servrar hotade vet att detta hotar dess förmåga också till sitt yttersta försvar med sina kärnvapen. Risken för att de kommer till användning innan denna fara blir akut kan då öka.

Vi har ju dessutom sett en viss tendens att se hot om kärnvapen som ett sätt att signalera. När Putin snabbt tagit Krim påminde han om att Ryssland också hade kärnvapen. Budskapet var tydligt. Jag skall inte utveckla det i andra scenarier.

Utvecklingar som dessa kommer att ställa extrema krav på vår stats och vårt samhälles samlade förmåga till ledning och beslutsfattande. Ständiga avgöranden - ständiga beslut. En kraftmätning eller konflikt som drar in eller är direkt riktad också mot oss kan bölja fram och tillbaka över en längre tid.

Skiften kan ske snabbt. Ett avgörande kan vara nära - eller mycket avlägset.

Och mitt i allt detta allt annat. Ett finansiellt system som bryter samman. En livsmedelsförsörjning som sviktar. Människor på flykt.

Åter till Clausewitz.

Kriget är politikens förlängning med inblandning av andra medel. Och det handlar om att bryta motståndarens vilja.

Och enligt min mening gäller det också när vi nu står uppe i den digitala erans dragkamper, konfrontationer, konflikter och möjliga krig. Men medan teknologin var tämligen konstant på Clausewitz dagar är det nu dramatiskt annorlunda.

Den geopolitiska oredan förenas med en geoteknologiskt snabbt accelererande utveckling och konkurrens.

Den skapar dramatiskt nya sårbarheter i våra system och samhällen, innebär dramatiskt nya möjligheter att påverka oss och innebär - förvisso - substantiellt nya utmaningar också för vår samlade säkerhetspolitik.

Med detta vill jag alls inte säga att kriget står för dörren. Det gör det enligt min mening inte.

Men vi lever i en geopolitiskt mer utmanande och teknologiskt mycket mer omvandlande tid. Vi måste vara mer vaksamma. Vi måste våga tänka på framkant.